

Music criticism – Yesterday and today, 23 March 2023

MUSIC IN THE KARLOVAC PRESS IN THE NINETEENTH CENTURY

LUCIJA KONFIC

DEPARTMENT FOR HISTORY OF CROATIAN MUSIC, CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS, ZAGREB

KARLOVAC IN THE 19TH CENTURY

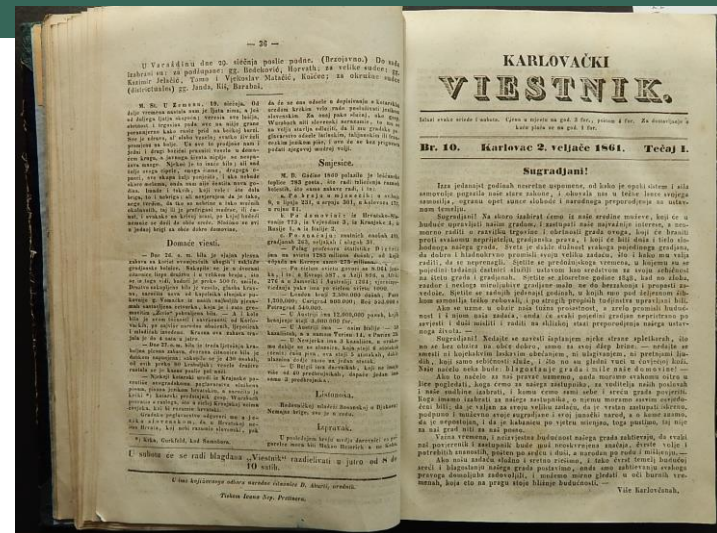

KARLOVAC'S NEWSPAPERS AND THEIR EDITORS

Title	Editor/s	Period of publication	Frequency	Notes
<i>Der Pilger</i>	Franz C. Schall	1841-1847	3 times a week	Owner Ivan Nepomuk Prettner
<i>Karlovački viestnik</i>	Dragutin Akurti, from 13 March Skender Vabković/Fabković	1861	semi-weekly	02 Jan – 29 Jun
<i>Glasonoša</i>	Abel Lukšić, from 1862 Skender Vabković, in 1863 Josip Eugen Tomić, Ivan Trnski, from May 1865 August Šenoa	1861-1865	semi-weekly	from the end of September 1864 to the end of December 1865, published in Vienna; mostly news about Slavs in Vienna, almost no more news from Karlovac
<i>Karlovački viestnik</i>	Ljudevit Tomšić	1866	weekly	06 Jan – 25 Sep; Owner, editor and publisher Dragutin Kostinčer
<i>Svjetlo</i>	Adolf G. Prettner, from 1891 Dušan Lopašić	1884-1886; 1889-1905	semi-weekly	Adolf G. Prettner, from 1891 Dušan Lopašić
<i>Sloga</i>	Adolf Milković; from 1887 Dragutin Huzina	1886-1888	weekly	
<i>Karlovački glasnik</i>	Dragutin Hauptfeld	1899-1903	weekly	
<i>Glasonoša</i>	Dušan Lopašić	1905-1909	weekly	
<i>Sloga</i>	Dušan Lopašić et al.	1910-1919	weekly	

MUSIC IN NEWSPAPERS – TYPES OF WRITING

- News about music events – announcements with basic information
- Reports on musical events – notifications about the event with possible comments on the success of the event
- Reviews or criticisms of musical events (sometimes in verse) – they bring the reporter's point of view on the event and its participants
- Reviews of the cultural (and musical) life of the city within the framework of broader city topics
- Competitions
- Occasional songs
- Advertisements

SWETLO.

Broj 2. Karlova, 2. veljače 1881. God. I.

U ovoj se čas napreduje svijetlo...
Izložba...
Koncert 'Zora'...

U ovoj se čas napreduje svijetlo...
Izložba...
Koncert 'Zora'...

Odbor gradske bolnice sa I. hrv. pjevač. društvom "Zora" u Karlovcu

primoljuje
u prostorijah "NARODNE ČITAONICE"
Dne 19. veljače 1887.

ŠJAJNI GRADJANSKI PLES ZA TOMBOLOU
U KORIST GRAD. BOLNICE I UBOŽNICE.

Podatak u 8 sati u večer.
Otvoriti po sat 50 cent. — Za ulazak i hr. Preplate primaju se sa zahvalnošću.

Pošto je ples u korist gradske bolnice i ubožnice od vajkada običaj u gradu Karlovcu, a svrha mu plemenita i čovjekoljubna, bez dvojbe je, da će se slavno gradjanstvo i stanovništvo ovoga grada odzvati mnogobrojno ovomu pozivu, pa tim dokazati, da je voljno u svako doba nemoćnim sirotam pomoći.

THE REACH OF THE NEWS

- Often:

- Zagreb
- Varaždin
- Križevci
- Vienna
- Prague
- Ljubljana

ODRIČE NIEMČEVA SPOMENIKA
 Održao je u Zagrebu 23. veljače, (Nješto u njegovu kulturnog programa) Tko je poznavao skladbu u „Pjesni“ riet u „Narodnom pjevu“, nemo je poznati. Nave klevetanja (poblog) kako nemu taj slugi Varaždin, pa naš gl, kako je sad rve narodno u Varaždin. Da, ali nije sve slava, na se svi. Ima dobiti volje ljudi koji domođacah, koji se bore iz potakli žilak, da ova Varaždin iz pastih radnjama; na slava jiu lio za rekova, pa nemoj kazniti dostojni i slava, kao što je sledi.

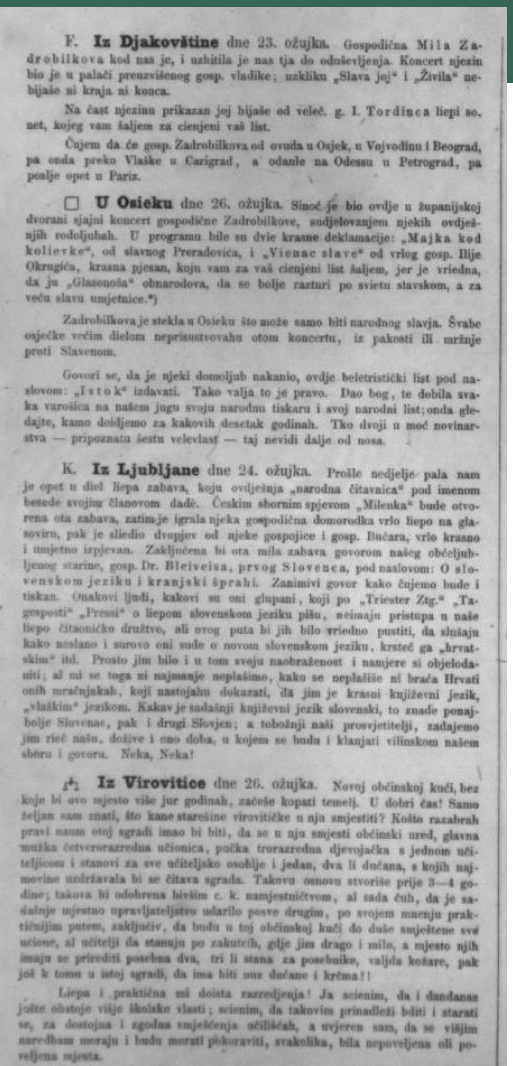
Kad pjevu slava, što se ga neki odriče „Ministerijem“, u ovdješnjem tjevoj gostini povode se govori, dakako subvencijom rek bi bekinu jargonom, u svojim dopisima, koji se je prošao u ovdješnjem kazni. U razgovorima govore zastupni se spiti (nacionalni) (narodni, H... b... d) kako je to, da taj kazni dopisaj nitko u narodni spava nje. Na to su odgovorili smjeli, da je „Glasnik“ u tom pjevu; na to opet naš junak odvratiti da joj iskrahen ovjeh ota hrvatske (narodni)?! Tim izrazom prešutio je apertom u njakih narodni, što se se naše doli, kome lijo hrvatskog, — tako, da se sada ni narodni potakli ta gostini.

A čovjek taj, koji tako govori u hrvatskom našem jeziku, mislio se je još doli na „Narodni pjevu“ — što da je upravljajući odbor toga pjevu prije samo, što se se dopisati, bio bi uo pripravio valja lep doček.

U Zagrebu dne 27. veljače: po pjevu. Zabilježiti da smo... (text continues with a detailed report on a concert, mentioning various songs and the presence of guests from different regions like Koprivnica, Sisak, etc.)

- Occasionally:

- Koprivnica
- Sisak
- Petrinja
- Rijeka
- Požega
- Đakovo
- Osijek
- Senj
- Slavonski Brod
- Vinkovci
- Maribor, Celje, Sarajevo
- Rome, Paris, London

F. Iz Djakovitine dne 23. ožujka. Gospođina Mila Zadrablikova kod nas je, i uzhitila je nas tja do odsušćenja. Koncert njezin bio je u palači preuzvitenog gosp. vladike; uzliku „Slava joj“ i „Žvilo“ ne bijaše ni kraja ni konca.

Na čast njezin prikazan joj bijaše od veće. g. I. Tordinca lepi so. net, kojeg vam šaljem za cijenjeni vaš list.

Čujem da će gosp. Zadrablikova od ovuda u Osijek, u Vojvodinu i Beograd, pa onda preko Vlaske u Carigrad, a odatle na Odessu u Petrograd, pa poatje opet u Pariz.

U Osijeku dne 26. ožujka. Sinoć je bio ovdje u županjskoj dvorani sjajni koncert gospođine Zadrablikove, sudjelovanjem njekih ovdješnjih rodoljubljah. U programu bile su dvie krasne deklamacije: „Majka kod kolierke“, od slavnog Preradovića, i „Vienac slave“ od vrlig gosp. Ilje Obrugića, krasna pjesna, koju vam za vaš cijenjeni list šaljem, jer je vrijedna, da ju „Glasnik“ obnarodna, da se bolje raztari po svietu slavskom, a za veća slava umjetnice.*)

Zadrablikova je ostala u Osijeku što može samo biti narodnog slava. Švabe osječke većim dijelom nepristupačahu otom koncertu, iz jakosti ili mržnje proti Slavonom.

Govori se, da je neki domoljub nakanio, ovdje beletristički list pod naslovom: „Istok“ izdavati. Tako valja to je pravo. Dao bog, te dohla svaka varoška na našem jugu svoju narodnu tikaru i svoj narodni list; onda pleđajte, kamo dođjemo za kakovih desetak godina. Tko dvoji u moć novinarstva — pripoznata šesta vrelavšt — taj nevidi dalje od nosa.

K. Iz Ljubljane dne 24. ožujka. Pređe nedjelje pala nam je opet u diel lepa zabava, koja odvijala „narodna čitavnica“ pod imenom besede svojim članom dađe. Čekini shornim spjevom „Milenka“ bude otvorena ota zabava, zatim je igrala njeka gospođina domođolka vrlo lepo na glasoviru, pak je sledio dvopjev od njekog gospojice i gosp. Đučara, vrlo krasno i umjetno izrjevan. Zaključna bi ota mila zabava govorom našeg občeljubljenog starine, gosp. Dr. Bleiweisa, prvog Slovenca, pod naslovom: O slovenskom jeziku i kranjski šprahi. Zanimivi govor kako čujemo bude i tiskan. Onakovi ljudi, kakovi su oni glupani, koji po „Triester Ztg.“ „Tagospesti“ „Pressi“ o liepom slovenskom jeziku pišu, reznaju pristupa u naše liepo čitaoničko društvo, ali ovog puta bi jih bilo vriedno pustiti, da slušaju kako neslano i surovo oni sule o novom slovenskom jeziku, krsteć ga „hrvatskim“ itd. Prosto jim bilo i u tom svojoj naobrazbenosti i namjere si objelodaniti; al mi se toga ni najmanje neplašimo, kako se neplašio ni braća Hrvati onih mračnjakah, koji nastojahu dokazati, da jim je krasni književni jezik, „vlaškim“ jezikom. Kakav je sadašnji književni jezik slovenski, to znade ponajbolje Slovenac, pak i drugi Slovenci; a tobožnji naši prosvjetitelji, zadajemo jim rječ našu, dođive i ono doba, u kojem se budu i klanjati vlinskom našem štetu i govoru. Neka, Neka!

Iz Virovitice dne 26. ožujka. Novoj obćinakoj kući, bez koje bi ovo mjesto više jur godina, začelo kopati temelj. U dolni čas! Samo željan sam znati, što kame starosine virovitičke u nju smjestiti? Košto razabrah prvi namu otoj sgradi imao bi biti, da se u nju smjesti obćinski ured, glavna zrakica četverozračna učionica, pučka trozračna djevojačka s jednom učiteljom i stanovi za sve učiteljsko osoblje i jedan, dva li dućana, s kojih najnovine uzdržavala bi se čitava sgrada. Takovu osnovu stvorite prije 3—4 godine; takova bi odobrena bivim c. k. namjestništvom, al sada čuh, da je sadašnje mjesto upravljateljstvo udarilo posve drugim, po svojem mnenju praktičnijim putem, zaključiv, da budu u toj obćinakoj kući do dake smjestene sve učionice, al učitelji da stanuju po zakutih, gdje jim dragi i mila, a mjesto njih imaju se privrediti posebna dva, tri li stana za posebne, valja kožare, pak još i tome u istoj sgradi, da ima biti one dućane i krčma!

Liepa i praktična mi doista razređenja! Ja scienim, da i dandanas jošte obstoje vitje školske vlasti i scienim, da takovim pripadneli bitni i starati se, za dostojna i zgodna smješćenja učiteljah, a uvjerem sam, da se višjim naredbam moraju i budu morati pokoravati, svakolika, bila nepovijena oli poveljena mjestu.

NEWS, REPORTS, REVIEWS AND CRITICISM OF MUSIC EVENTS

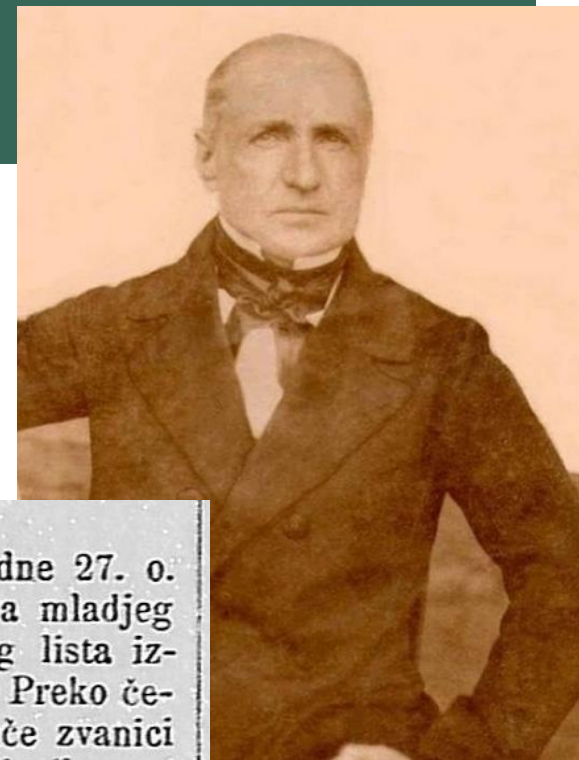
- National Reading Room/Narodna čitaonica (since 1838)
- First Croatian Singing Society “Zora”/Prvo hrvatsko pjevačko društvo “Zora” (since 1860)
- Trading Tambura Society “Hrvatska”/ Trgovačko tamburaško društvo “Hrvatska” (since 1886)
- Craftsman-Workers' Society “Nada”/Obrtničko-radničko društvo “Nada” (since 1887) - own singing and tambura choir
- Trading Society “Merkur”/ Trgovačko društvo “Merkur” – choir (since 1899)
- Volunteer Fire Brigade/Dobrovoljno vatrogasno društvo (since 1871)
- Lady’s Society of St Aloysius/Gospojinsko društvo Sv. Vjekoslava (since 1874)
- Society of St Sava/Društvo Sv. Save (since 1893)

- Officers' Casino
- Karlovac Music School

PUBLIC, SEMI-PUBLIC AND PRIVATE OCCASIONS

- “Over forty people from all social classes, in addition to dignitaries from the surrounding area and Zagreb, gathered in the beautiful rooms of the patriotic and noble host, with whom the gracious hostess competed in kindness and hospitality. The dances were directed by noble Mr Odo Mrzljak, precisely with his extraordinary, bewitching skill which has gained universal, wholehearted recognition.”

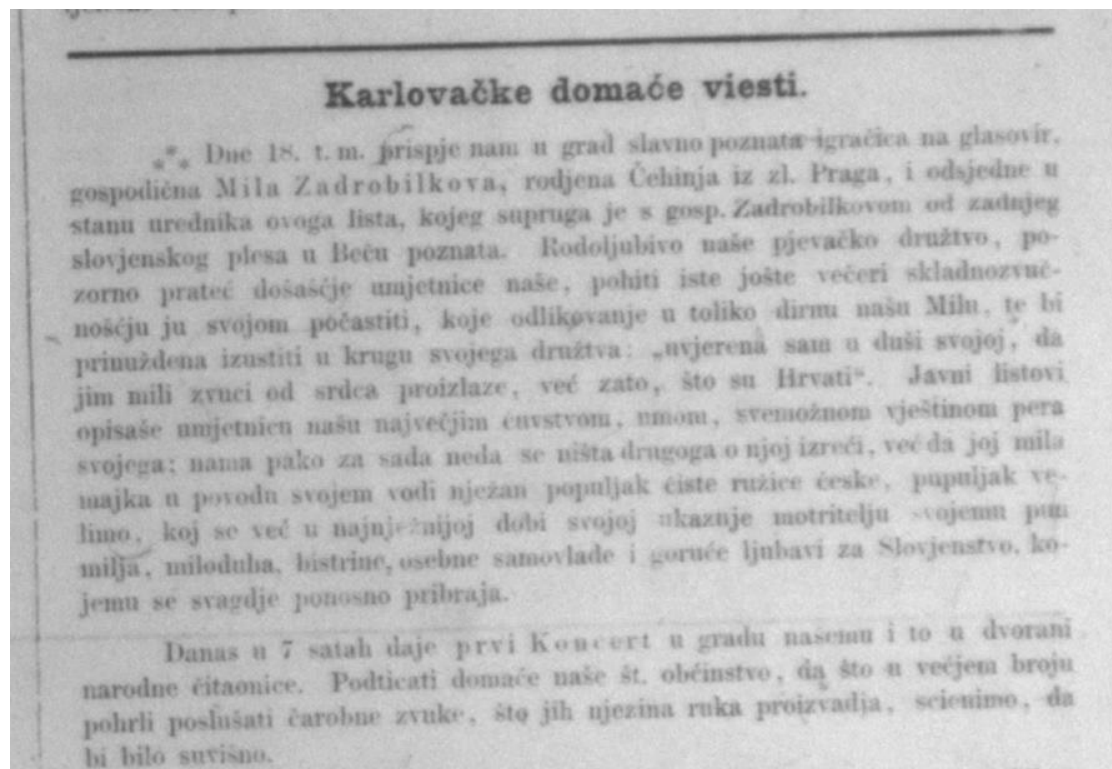

prisutnika daleko iza polnoći.

✓ (Soîrée Türk). U sriedu dne 27. o. mj. bijaše kod g. Franje pl. Türka mladjeg soîrée, o kojoj nam prijatelj našeg lista izvješćuje, da je bila upravo sjajna. Preko četrdeset osoba sviju slojeva, dapače zvanici iz okolice i Zagreba sakupili se u liepih prostorija rodoljubnog i plemenitog domaćine, s kojim se je natjecala milostiva gdja domaćica u ljubezljivosti i gostoljubivosti. Plesovi ravnaše g. Odo pl. Mrzljak upravo izvanrednom, začarajućom vieštinom, koja je stekla obće svesrdno priznanje. Zabava se dovršila prerano za prisutne, ma da je bilo ponoć davno prošla, kad su zadnji gosti ostavljali gostoljubivi dom g. pl. Türka.

LUDMILA ZADROBILKOVA (1844-1872), CZECH PIANIST

- Ludmila Zadrobilkova, pianist
- Concert in Karlovac
- 22 December 1861
- Concerts in: Zagreb, Karlovac, Đakovo, Osijek; Ljubljana, Trst, Novi Sad, Belgrade

KARLOVAČKE POŠURICE (KARLOVAC'S WITS, GLASONOŠA, 1864

- "Let's be in collusion, let's get into a nice circle, let's put our heads together, and let me whisper something in your ear. But only you, dear readers – you and me. Do you know what's new? Quietly, quietly, so that no one hears!"
- Karlovačke pošurice, Glasonoša, vol. 4, nr. 18, 1. 5. 1864, 2-3

Karlovačke pošurice, Glasonoša, vol. 4, nr. 9, 28. 2. 1864, 3 →

DORA PEJAČEVIĆ (1885-1950), CROATIAN COMPOSER

- Jaroslav Kocián (1883-1950)
- Concert in Karlovac, in Zorin-dom
- 26 January 1904
- played *Canzonetta* and *Menuetto* (op. 8 and op. 18, the latter dedicated to Kocian)

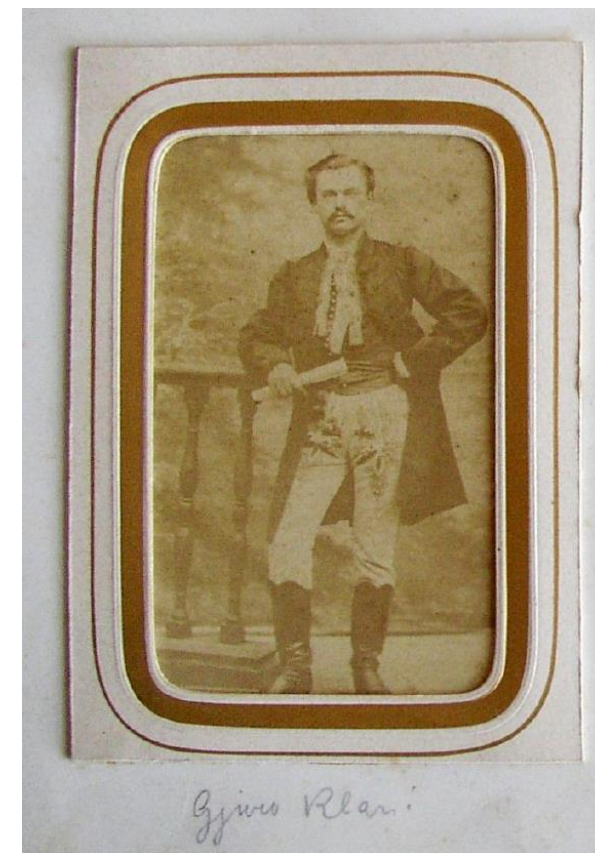
REVIEWS OF THE CULTURAL (AND MUSICAL) LIFE OF THE CITY WITHIN THE FRAMEWORK OF WIDER CITY THEMES

- “if we wanted to write about social life in Karlovac and told only the naked truth, we would get into a lot of trouble or would have to give up on our idea; because within our walls the pleasantly fragrant flower of social life does not bloom [...] Only in very abbreviated terms will we present to our readers the gradual decline of our domestic societies. [...] And our general social life, what is it like? Harmony and unity, where are you? Discord and arrogance, where are you not? [...] And that's how we reached the point where we have to stop criticizing, where our babbling is over. We will rather show the way with weak forces which will lead us from shaky social relations to harmony and brotherhood. [...]”

3 MAIN THEMES

- establishment/reorganization of a singing society
- functioning of the music school
- the need to establish city music

COMPETITIONS

- Slava mladosti by Ivan Trnski, 1862 (Glasonoša)
- Natječaj za poputnicu Zrinjskoga, 1866 (Karlovački viestnik)
- Bože živi by Petar Preradović, 1870 (Zatočnik)

OCCASIONAL SONGS

- To:
- Ludmila Zadrobilkova, pianist, 1861
- Nikola Dimitriev Svječn, violinist, 1862
- Lavoslav/Leopold Aleksander Zellner, 1864

Broj 24. u Karlovcu, u nedjelju 12. lipnja 1864. VI. godišnjak.

GLASONOŠA.

Svojina, naklada i tisak tisk. i knjiž. zavoda Abela Lukšića. Odgovorni urednik: Abel Lukšić.

našemu glasovitomu zemljaku, gospodinu
LAVOSLAVU ALEKSANDRU ZELLNERU,
izvrstnu glasbeniku.

Da si zdravo vili sine!
Sred hrvatske domovine,
Radostni Tebe znaci
Pozdravljaju svi zemljaci.
Skroman ode — tih veoma,
A slavan se vrati doma.
Svak Te milo dočekuje,
Svak Te ljubi, svak Te štije
Skladnoglasniim Tvojim djeli
Nasladjivat svak se zeli,
Svak Te gri, svak Te brati,
Znaoš, da si u Hrvati,
Koji Tobom umjetniče!
Na sva usta sad se diče.

Sve što godij je miloglasno;
Kad nam prati Tvoji spretni,
Nakladaja sklad umjetni;
Glasba Tvoja kad pokrene
Misli svete, uzvišene,
Te se krila duše svake
Krlje nebu pod oblake;
Kad se svatko čudi, divi,
I nov život s Tebe živi,
I u oku suza zasja
Od mila Ti skladnoglasja!

Svi narodi što ikada
Izmiješ divna sklada,
Što li igdje srećna duša
Divnom pjesmom reć pokuša:
Sve to unno Ti nam redaš,
Miloglasje pripoviedaš,
Prvobitno vrelo pjeva
Duša Tvoja prinalieva,
I od glasa miloteka,
Potok nast, nast rieka . . .

I sitnoga od žubora
Ujanje se čuje mora . . .

Što nekada glas neuka
Zapjeva nam il zakuka,
Što li nekad prebrala,
Sviralica prosta, mala;*
Što li kašnje, ljepše, sladje
I skladnije um pronadje:
To sve sada Ti nabrajáš,
I miljen nam duh opajáš,
Skladno zure umotvori,
Skladnoglasnik Tvoj jih abori,
Umjetnosti na visinu
Na glasovih Ti se vinn.

Hrvatskoga doma sine!
Veseli se te visine,
Na čelo si vinnac stavi,
Dom hrvatski kog Ti savi.

*Glasnik i njegov glasnik da u ovom broju u
Karlovcu, jedna od prvih hrvatskih pjesama u
sv. i. pjesma koju je napisao, izdao, kao što je
puno, a koja je i u ovom broju, kao što je
i, i u ovom broju, kao što je.

ADVERTISEMENTS

- sale or loan of instruments:
piano, violin, cello
- costume dances [krabuljni plesovi]
- “Za Lisinskov spomenik”
initiative

Jednu dobru kravu
želi njetko kupiti.
Može stajat do 100 for. ako je osobite
krvi i ako dobro mlieko daje.

Jedno desetak sandukah (kištah)
većih i manjih imade na prodaj za malu cieniu.

Jedan violončel (Violoncello)
od jednog od najboljih majstora h sagradjen, nudi se skupa s politiranim
futralom na prodaju za 40 for. a. vr.

Dobrog siena
za konje treba njetko do 100 centih
uz priličnu cieniu.

Traži se u najam stan
od dvih sobah i jedne kuhinje, skladan za birtiju.

U jednoj kući blizu crkve sv. Barbare ima stan od
trih sobah s kuhinjom i drvarnicom.

DANAS
u nedjelju dne 18. siečnja
održavati će se u dvorani ka
„GRADU ZAGREBU“
VELIKI
KRABULJNI PLES.
Glasba biti će od slavne slunjske pukovnije.
Za dobru poslugu, kao i za tečno jelo i piće skrbjeno je po gostioniku
svestrano.

Ulazina je za krabulje 30 n., a za ine osobe 40 n.

POČETAK U 8 SATIH.

Traži se glasovir!

Tko ima dobar glasovir, te bi ga
bio voljan uz odštetu posuditi,
neka to prijavi upravi „Kar-
lovaškog glasnika“.

„ZA LISINSKOV SPOMENIK“!

Podpisani odbor je priredio u tu nam još kao sredak „Obćih podzemnih
novin“ i pako on je za rukom zahvati od svojih redateljah: 50 for., ali
je to samo dovoljno sredak za podizanje novog spomenika, zato molimo naj-
vratnije sveke redateljah, osobito pako naše prijatelje i p. n. ga pred-
staviti za darak, koji treba je i najmanje radi se ne primati, jer stara je na-
redak podizati.

Trava do rata — pogotku
Kamena do kamena — jelača.

Tako isto treba, ako voliti od nas, koji 10, koji 20n. a koji je 1 for. a
sve i oni koji doprinosu. Radi se za kratko ovaj spomenik stajat.

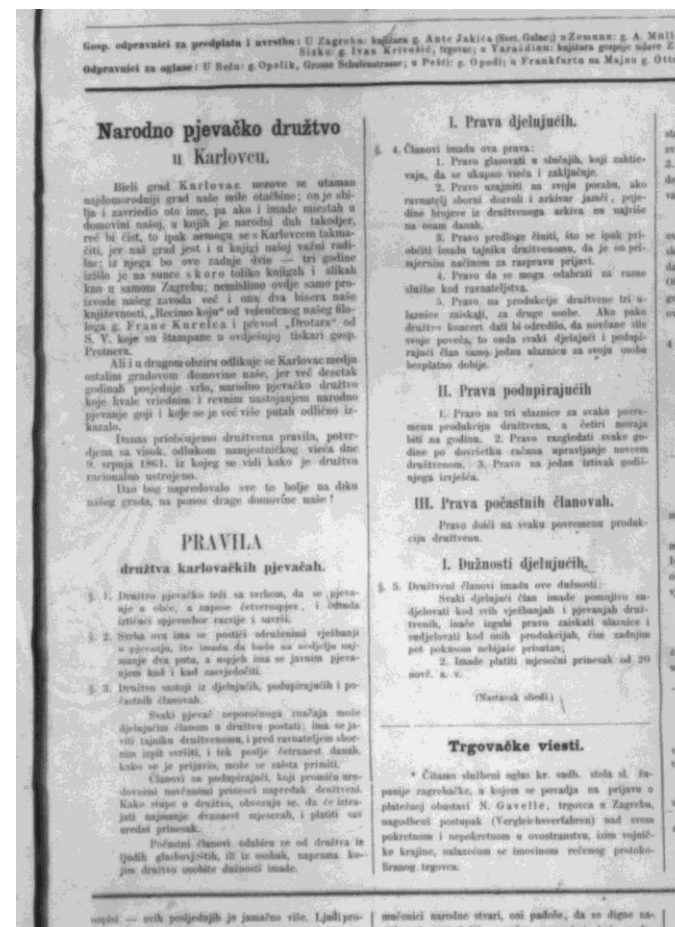
XII. Razred priredilak, voljenih po potpunom na Lisin-
skov spomenik.

Ime i — XI. razreda	for. 100 40
P. n. — M. Stjepa Palanogović, tajnik u Starom Čitju	1 —
Dragutin Janjarec	1 —
Janko Dragul, tajnik	1 —
Joško Tarković, tajnik u	1 —
Stjepa Kuzman, tajnik u	1 —
Aleksandar Radović, tajnik u Trgu	1 —

Ukupno for. 100 40
Abel Lakšić.

CONCLUDING REMARKS

- Newspaper articles about music – important for obtaining a picture of the cultural and musical life of the city of Karlovac
- Music – an important component of everyday life
- Political changes as well as social situation – reflected through musical events
- Overview of musical life within the framework of wider city themes
- Newspapers as an encourager of musical and literary creativity

koj mu duši!

Poziv. Primiče se najuzvišenija kr-
šćanska svetkovina „Tielovo“, pri-
godom koje obdržaje se i svečani obhod.
Grad Karlovac ostao je bez glazbe,
pa bi taj svečani tielovski obhod bio
vrlo tih, da žalostan, bez glazbe, koja
svojom svirkom mnogo doprinosi k toj
veseloj i uzvišenoj kršćanskoj sveča-
nosti. Predsjedništvo dobrovoljnoga
vatrogasnoga društva karlovačkoga,
dovolom slavnoga redarstva, započeti
će među rimo-katoličkim obćinstvom
grada Karlovca u tu svrhu sabirati
prinose, te će prema sakupljenoj svoti
pribaviti glazbu za tielovske obhode u
gradu i na Dubovcu. Umoljava se stoga
svatko, koji bi želio u tu svrhu što
doprinjeti, da to najdulje do 15. svib-
nja 1900. učiniti izvoli.

Prinose prima zapovjednik vatro-
gasnoga društva g. Josip Absac, koji
će svojedobno o primitku i izdatku
predložiti javno račun.

